

10.12.2019

Julkinen

Vahinko- ja henkivakuutusyhtiöt

Toimitusjohtaja

Tällä kirjeellä Finanssivalvonta haluaa kiinnittää yhtiöiden huomiota eräisiin vuoden 2019 aikana valvonnassa esiin tulleisiin havaintoihin ja samalla kertoa valvojan odotuksista niiden suhteen vuonna 2020.

Yleisesti ottaen suomalaiset vakuutusyhtiöt ovat hyvin johdettuja, ja vakavaraisuus on hyvällä tasolla. Kasvaneet epävarmuudet edellyttävät kuitenkin yhtiöiltä varautumista vielä paremmin riskeihin niiden hallintaa kehittämällä ja vakavaraisuudesta huolehtimalla.

Vakuutusyhtiölain¹ mukaan hallituksen ja toimitusjohtajan tulee johtaa yhtiötä ammattitaitoisesti, terveiden ja varovaisten liikeperiaatteiden sekä luotettavaa hallintoa koskevien periaatteiden mukaisesti. Yhtiöiden on toiminnassaan noudatettava myös turvaavuusperiaatetta². Turvaavuusperiaatteella pyritään varmistamaan, että vakuutusyhtiön oma varallisuus, jälleenvakuutus ja muut yhtiön vakavaraisuuteen vaikuttavat seikat on järjestetty vakuutetut edut turvaavalla tavalla.

ORSA:n oltava keskeinen johtamisen väline

Yleiset vakuutusyhtiön johtamista ja toiminnan järjestämistä ohjaavat periaatteet saavat sisältönsä yhtiön hallituksen toimissa ja päätöksenteossa sekä päätösten käytännön toimeenpanossa. Keskeisenä elementtinä toimii yhtiön riski- ja vakavaraisuusarvio, ORSA. Siinä otetaan kantaa mm. pääomien tarpeeseen, yhtiön riskiprofiiliin suhteessa vakavaraisuusvaatimukseen sekä pääomavaatimusten ja vastuovelkaa koskevien vaatimusten täyttymiseen.

Tavoitteensa mukaisesti rakennettu ja toimiva ORSA perustuu yhtiön oman liiketoimintamallin syvälliseen ymmärtämiseen sekä liiketoiminnan riskien ja näiden taustalla olevien tekijöiden tunnistamiseen. Se toimii linkkinä yhtiön strategian ja liiketoiminnan sekä toisaalta vakavaraisuustarpeiden määrittelyn välillä. ORSA:n tuella varmistetaan, että yhtiö pystyy myös jatkossa täyttämään ne lupaukset, jotka se on vakuutuksenottajille antanut.

¹ Vakuutusyhtiölaki (521/2008) 6 luku 2 § 2 mom.

² Vakuutusyhtiölaki (521/2008) 1 luku 16 §.

10.12.2019

Julkinen

Hallituksen rooli ORSA-prosessissa olennainen

Yhtiön hallituksen tulee osallistua ORSA-prosessiin aktiivisesti mm. kyseenalaistamalla analyysien oletuksia, prosessin aikana tehtyjä valintoja ja arvion tuloksia. Finanssivalvonnan käsityksen mukaan tämä edellyttää useampaa hallituskäsittelyä. Prosessi voi alkaa esimerkiksi hallituksen lähetekeskustelulla, jossa annetaan ORSAn valmistelulle suuntaviivat. Yhtiö tulee myös määritellä ORSAssa käyttämänsä arviointiperiaatteet, joissa kuvataan käytettävät menettelyt ja prosessiin osallistuvien tahojen roolit.

Skenaarioiden ja stressien sovelluttava yhtiön omaan toimintaan

Yhtiön hallitus voi ORSAn käsittelyn yhteydessä haastaa valitun liiketoimintamallin toimivuuden ja kannattavuuden edellyttämällä käytettäväksi yhtiön näkökulmasta oleellisia stressejä. Yhtiön tuleekin käyttää ulkoista toimintaympäristöä koskevien stressien lisäksi kattavasti myös sisäisiä stressejä ja skenaarioita, jotka heijastavat yhtiön omaa riskiprofiilia. ORSAssa tulee perustella miksi siinä käytetyt stressit ja skenaariot on valittu analyysin pohjaksi.

Lisäksi Finanssivalvonta edellyttää, että skenaarioissa otetaan huomioon myös vakavien tapahtumien yhteisvaikutukset ja realistiset johdon toimenpiteet näissä tilanteissa. Käytettävien stressien ja skenaarioiden tulee olla niin vakavia, että tulosten avulla voidaan arvioida yhtiön vakavaraisuutta myös epätodennäköisissä, mutta mahdollisissa riskien toteutumisen tilanteissa.

Finanssivalvonta seuraa matalan korkotason vaikutuksia yhtiöiden vakavaraisuuteen

Euroopan tasolla ei EIOPAn toimesta tulla tekemään stressitestejä vakuutussektorille vuonna 2020³. Myöskään Finanssivalvonta ei toteuta kokonaista stressitestiharjoitusta vuonna 2020. Edellisen, vuoden 2018 stressitestin pohjalta annetuissa suosituksissa EIOPA kehotti kuitenkin kansallisia valvojia varmistamaan, että yhtiöt ottavat omassa riskienhallinnassaan ja ORSAssaan riittävästi huomioon esimerkiksi mahdollisesta korkokäyrän laskusta johtuvat riskit.

Finanssivalvonta tulee erikseen pyytämään valvontatyössään hyödynnettäväksi eräitä etukäteen määritellyillä skenaarioilla toteutettuja laskelmia erityisesti matalan ja mahdollisesti edelleen laskevan korkotason vaikutuksista. Yhtiöt voivat halutessaan käyttää näitä määrittelyjä osana omaa ORSA-prosessiaan ja siinä toteutettavia laskelmia.

Voitonjaossa noudatettava pidättyvyttä

Vakuutusyhtiön toiminnan tarkoituksena on tuottaa voittoa ja keskinäisessä yhtiössä myös muuta taloudellista etua, jollei yhtiöjärjestyksessä toisin määrätä. Vakuutusyhtiölaki edellyttää kuitenkin, että voiton tai

³ Jatkossa on tarkoituksena toteuttaa stressitestit kolmen vuoden välein ja seuraava vuonna 2021.

10.12.2019

Julkinen

muun etuuden tavoittelussa otetaan huomioon vakuutettujen etujen turvaamiseksi vakuutustoimintaa koskevassa lainsäädännössä säädetyt periaatteet.

Hyvin rakennettu ORSA-prosessi pystyy tunnistamaan ja arvioimaan yhtiön voitonjakokyvyn ottaen huomioon pääomien jatkuva riittävyys myös erittäin epätodennäköisissä tilanteissa. Finanssivalvonta edellyttää, että kokonaispääoman tarvetta arvioitaessa tämä vaade otetaan huomioon myös pidemmällä aikavälillä.

Finanssivalvonta vuoden 2018 kohtuusperiaateselvityksessä (julkaistaan joulukuussa) suosittaa, että yhtiöiden tulisi nykyisessä haastavassa sijoitusympäristössä noudattaa pidättyväistä voitonjakopolitiikkaa. Vakuutettujen etujen suojaksi tämä muistutus on syytä edelleen huomioida.

Matalan korkotason vaikutukset ja toimintaympäristön muutokset huomioitava

Erityisesti henkivakuutussektorin liiketoimintaympäristö on tänä vuonna ollut haastava mm. sijoitusmarkkinoiden kehitykseen liittyvien epävarmuuksien vuoksi. Erilaiset lainsäädännön muutokset esimerkiksi verotusta ja säästämistuotteita koskien muuttanevat vakuutusyhtiöiden asiakkaiden käyttäytymistä ja näin myös yhtiöiden kilpailuasemaa.

Finanssivalvonta odottaa, että yhtiöt arvioivat kriittisesti muutoksille alttiita laskentaoletuksiaan ja muuttavat niitä tarvittaessa nopeastikin toimintaympäristön ja mm. asiakaskäyttämisen merkittävästi muuttuessa.

Ryhmissä kiinnitettävä erityistä huomiota eturistiriitatilanteisiin

Vakuutustoimintaa ryhmän osana harjoitettaessa tulee kiinnittää erityistä huomiota yksittäisten vakuutusyhtiöiden ja ryhmän väliseen suhteeseen. Mahdolliset eturistiriitatilanteet tulee joko estää tai hallita. Eturistiriitatilanteita saattaa syntyä esimerkiksi jos sama henkilö on ryhmän eri yhtiöissä sekä operatiivisessa vastuussa että valvovassa roolissa.

Finanssivalvonta kiinnittää toimijoiden huomiota myös siihen, että sääntelyn esimerkiksi hallintojärjestelmälle ja riskienhallinnalle asetettavat vaatimukset tulee täyttää sekä yksittäisen yhtiön että ryhmän tasolla.

Finanssivalvonnalle toimitettavat lakisäätteiset raportit

Liiketoiminta ja riskienhallinta tarvitsevat toimiakseen runsaasti päätöksentekoa tukevaa tietoa, dataa. Käytettävän tiedon oikeellisuus ja oikea-aikaisuus on mm. riskien hallinnan näkökulmasta kriittistä. Myös valvojan tehokkaan toiminnan edellytyksenä on, että yhtiöt toimittavat viranomaisraportit ajallaan ja oikeansisältöisinä.

Finanssivalvonta on havainnut sille toimitetuissa raporteissa olennaisia puutteita, jotka yhtiöiden olisi tullut tunnistaa omassa laadunvalvonnassaan. Puutteita on esiintynyt mm. yksittäisten sijoitusinstrumenttien tiedoissa ja eri raporttien välisenä epäjohtonmukaisuutena. Finanssivalvonta edellyttää, että yhtiöt kiinnittävät huomiota laadunvalvontaprosessiensa riittävyyteen, raportointiaikoihin sekä Finanssivalvonnalle raportoidun datan oikeellisuuteen. Yksittäisen valvottavan raportoinnissa havaituista puutteista informoidaan ao. toimijoita erikseen.

10.12.2019

Julkinen

Lisätietoja antaa yksittäisen yhtiönne osalta vastuunalvoja ja yleisemmin toimistopäällikkö Teija Korpiaho, p 046 87 69 600 tai [teija.korpiaho\(at\)finanssivalvonta.fi](mailto:teija.korpiaho@finanssivalvonta.fi)